



Monumentnummer*: 514491

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 26 juni 2000
Kadaster deel/nr 82965/182

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Apeldoorn Apeldoorn Gelderland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Apeldoorn M 10103

Omschrijving**

Inleiding

Dit in 1907 door de Amsterdamse architecten E.M. Rood en F.W.M. Poggenbeek ontworpen GEBOUW B ligt in de noord-oosthoek van het complex dat nu onder de naam 'GROOT SCHUYLENBURG' bekend staat, maar tijdens de Tweede Wereldoorlog en daarvoor bekend stond als 'HET APELDOORNSCHE BOSCH'. Het gebouw was in oorsprong in gebruik als keuken en woongebouw voor het personeel. Tegenwoordig wordt het ook wel 'de schuilhut' genoemd. Het gebouw heeft nu geen functie. Het is samen met de andere beschermde paviljoens en de voormalige directiewoning gebouwd aan de noordzijde van het complex, parallel aan de Zutphensestraat. Dit paviljoen is één van de rijkst gedetailleerde gebouwen uit de oorspronkelijke bouwtijd. In de architectuur worden witgepleisterde gevels, zoals die bij de in die tijd gangbare stadsvakwerk- en Chaletstijl gebruikt werden, gecombineerd met aan diverse andere bouwstijlen ontleende elementen als segmentbogen en speklagen. De gebruikte platte dakbedekkingen zouden een verwijzing kunnen bevatten naar de traditioneel Joodse architectuur.

Omschrijving

Het vrijstaande paviljoen heeft een samengestelde plattegrond en is in oorsprong symmetrisch opgebouwd uit diverse in hoogte en diepte verspringende rechthoekige bouwblokken. Het geheel is opgezet rond een hoge rechthoekige kern waarvan de begane grond bestaat uit een hoge zaal. Tegen de zuidgevel ervan bevinden zich twee lage portaaluitbouwtsjes. Tegen de zijgevels van de kernbouw bevinden zich twee lagere rechthoekige zijvleugels die aan de zijde van de Zutphensestraat overgaan in smalle bouwdelen, waarin zich gangen bevinden. Tussen beide smalle bouwdelen bevindt zich aan noordzijde een op kernbouw aansluitend éénlaags gedeelte met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



een groot dakterras. Tegen de buitengevels van de smalle bouwdelen bevinden zich weer lagere rechthoekige bouwdelen die iets uitspringen in vergelijking met de smalle bouwdelen. Het oostelijke gesitueerde bouwdeel heeft een jongere L-vormige uitbouw. Alle daken van de diverse bouwdelen zijn plat en voorzien van een in ongepleisterde baksteen uitgevoerde, opengewerkte, balustrade. Deze balustrade heeft zich vermoedelijk op meerdere van de oorspronkelijke paviljoens bevonden. De balustraden hebben gepleisterde hoekposten en onder en boven een profiellijst in rode verblendsteen. De diverse bouwdelen hebben een bakstenen plint die is afgesloten met een in rode verblendsteen uitgevoerde waterlijst met een afgeschuind profiel. Alle gevels zijn gepleisterd en hebben in verblendsteen uitgevoerde horizontale sierbanden. Boven de vensters en de deuropeningen bevinden zich gedeeltelijk in baksteen en gedeeltelijk in verblendsteen uitgevoerde segmentbogen. De op het terrein van de instelling gerichte ZUIDGEVEL heeft twee portaaluitbouwjes van één bouwlaag. De zuidgevels hiervan hebben elk een rond raam met ene kruisvormige roedenverdeling. In de oostelijke zijgevels ervan bevinden zich brede deuropeningen onder een segmentboog en dubbele deuren. De rechthoekige kernbouw heeft in de zuidgevel vier zeer hoge vensters met ongeprofileerde kozijnen, twee vaste kalven, 9-ruits onderramen en twee (boven elkaar geplaatste) 3-ruits bovenlichten. Boven elk van de portaaluitbouwjes bevindt zich een 3-ruits raam onder een segmentboog. De verdieping van het hoofdblok bevat vier vensters met elk een 6-ruits stolpraam en een 3-ruits bovenlicht. De op het hoofdblok aansluitende, lagere, zijvleugels hebben op de begane grond naast de portaaluitbouw een venster met een segmentboog en een 8-ruits schuifraam en op de verdieping een dubbele balkondeur met een 3-ruits bovenlicht en een 4-ruits stolpraam met een 3-ruits bovenlicht. De overige segmentboogvensters van deze zijvleugels (de oost- en westgevel elk vier vensteropeningen breed) bevatten 4-ruits stolpramen met 3-ruits bovenlichten. De smalle bouwdelen aan de NOORDGEVEL hebben kleine segmentboogvensters met enkelruits ramen. Het terugliggende en op het hoofdblok aansluitende middengedeelte tussen beide smalle bouwdelen heeft één bouwlaag en een symmetrische gevelindeling. In het midden bevinden zich twee deuropeningen met links en rechts ervan twee vensters met 9-ruits ramen en 3-ruits bovenlichten. Op het grote dakterras komen vanuit het hoofdblok dubbele tuindeuren met 3-ruits ramen en 3-ruits bovenlichten uit. Het grote 16-ruits ijzeren raam in de westelijke uitbouw is niet oorspronkelijk. Rechts ervan bevindt zich een getoogde opgeklapte deur.

Waardering

PAVILJOEN uit 1907, gelegen op het terrein van GROOT SCHUYLENBURG.

- Van architectuurhistorische waarde als goed en voor de tijd van ontstaan (1907) typerend voorbeeld van een paviljoen op het terrein van Groot Schuylenburg. Deze instelling stond oorspronkelijk bekend als psychiatrische inrichting Het Apeldoornsche Bosch. De bouw van dit soort vrijstaande paviljoens is typerend voor de vroege twintigste eeuw. De functionele opzet ervan, werd meestal gecombineerd met een interpretatie van in die tijd gangbare bouwstijlen. Dit gebouw is in hoofdvorm en detaillering goed bewaard gebleven en heeft door haar opvallende architectuur met witgepleisterde gevels, balustrade en accenten in rode verblendsteen een belangrijk beeldbepalend karakter. De vier te beschermen paviljoens zijn herkenbaar aan deze architectuur en vormen zo een belangrijk ensemble.

- Van stedenbouwkundige waarde als belangrijk onderdeel van een viertal in hoofdvorm nog oorspronkelijke gebouwen, gelegen aan de Zutphensestraat. De vier in functie van elkaar verschillende gebouwen liggen in een parkachtige aanleg in het noordelijke deel van het complex. Ze liggen in elkaars verlengde en vormen zo de zuidelijke begrenzing van dit gedeelte van de Zutphensestraat.

- Van cultuurhistorische waarde als oorspronkelijk onderdeel van de voormalige Joodse inrichting voor Geesteszieken Het Apeldoornsche Bosch. Deze inrichting was voor de Tweede Wereldoorlog één van de grootste en meest vermaarde instellingen op dit gebied. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vond er vanuit deze inrichting een grootschalige deportatie van Joodse patiënten en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



verplegend personeel plaats. Hierdoor heeft het gehele complex ook een belangrijke herinneringswaarde aan de periode van de Tweede Wereldoorlog en de daaruit volgende verschrikkingen van de Holocaust.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Gezondheidszorg

Functie

Psychiatrische inrichting